

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número 10 cèntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIS Y COMUNICATS
Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin a la Redacció, se'n donarà compte en lo Setmanari

Any 4.º

Diumenge 4 de Abril de 1897

Núm. 155

SECCIÓ GENERAL

Notes catalanistes

(Continuació)

Dicenme que 'l verbo de la democràcia ha fet un brindis. Créolo ahora y creerélo siempre, porque sé que 'l tal verbo es molt xerrayre.

Y ha brindat per la unitat de la patria *ensanchando* desde la desembocadura del Tajo als Pirineus.

Veusaquí que jo he mirat lo mapa, y he vist que aixó de la desembocadura del Tajo s' escua á esser al mitj d' un rectángul blanc que desentona de lo restant del quadro. Jo he pensat, donchs, que la desembocadura del Tajo are per are no hi deu pas esser dintre d' aquella unitat.

Y es una llástima. Perque aixó de les unitats ben fetes es una cosa engrescadora. Es una d' aquelles idees que abstractament considerades no tenen cap atractiu, pero posseheixen la propietat—y aquí está 'l *quid*—d' expressarse gráficamente, y aquesta representació gráfica es lo que encisa als genis com en Castelar.

Veyéu, á n' aquet may se li hauria acudit brindar per aquella patria *ensanchada*, si 'l tros de terra comprés entre 'ls límits á dalt dits, no 's destaqués en lo mapa ab una certa figura regular—ab la forma d' una pell de bou, me sembla que déyam á estudi.

Sento molt que don Emili tinga la pena de veure com aquella ditxosa desembocadura no obeheix dócilment á les insinuacions que ab sa arrebatadora eloqüència 's digna ferli.

Pero jo 'm permetaré la llibertat de donarli un consell al *gran tribuno*, dihentli que no s' hi amohini gayre ab la desembocadura, perque—n' estich segur—encare que vegés complert en aquesta part lo seu desitj, no 's veuria satisfet lo seu afany *unitaresch*, lo seu ideal no 's realitaria exactament.

Allavors, s' adonaria de que á la Peninsula li faltan, ó, més ben dit, li sobran algunes coses per' esser una unitat perfecta, una imatge exacta del ideal unitarista. En primer lloch aquell triángul del Norest, lo Catalunya, que per sa posició sembla com si volgués fugir y com si 's disposés á emprendre la marxa més cap á Europa, fa nosa, perque al mateix temps s' aparta de la línia recta qu' hauria de limitar lo costat oriental de la unitat. La frontera pirenaica també deixa molt que desitjar: aquelles sinuositats, aquelles entrades y sortides... ¡allí hi hauriam de tirar una ratlla dreta, ben dreta de mar á mar... ó, millor encare, ¡qui sab si hi fessim un canal, y, ja que hi som posats, lo podriam fer baixar, atravesant los Pirineus, fins á trobar l' Ebro; la Catalunya quedaria á l' altre costat del rech, y se'n podria anar, allí ahont volgués. La cosa quedaria aixís una mica més arrodonida ¡ey! mentres després poséssim la unitat al cargol del banch y li serréssim les entrades de les costes, que fan molt lleig, y després passéssim lo ribot per tot lo cayre...

Pero, se m' acut la idea de que aquestes obres costarian molts de diners y potser vosté no 'n tindria prous. ¿Me vol creure á mi, don Emili? Contentis ab lo realizable, y jo li proporcionaré lo que tant desitja. No vulgui coses perfectes, perque en aque. mon no n' hi ha cap. Deixi les ilusions pels joves. *Preu les cosas tal com son ó sino vesten del mon.* Y en la suposició de que vol seguir la primera part del consell d' en Llanas, jo li diré 'l meu pensament, advertintli qu' es—modestia apart—resultat de llargues estones de contemplació dels mapes, y fill del desitj vehement que tinch de satisfèrloshi á vosté y als seus llur bell ideal en lo possible, dintre de la realitat.

Y dich axó últim, perquè la unitat que li ofereixo no es pas exacta y regular com una illa de cases del *Ensanche* de Barcelona, puig, per més que he buscat, no n' he trobat de fetes d' unitats d' aquesta mena. Pero en l' estat actual del nostre planeta, no hi ha res semblant; d' entre lo que corre, es lo millor.

¿No ha endevinat quina es aquesta unitat sin par?

¡Es l' Africa!, senyor don Emili.

¿S' ha parat may á contemplarla en lo mapa! ¿Africa? ¿Coneix vosté altre tros de terra, de gran extensió, que se li pugui comparar? ¿Que bonica es mostra ab aquella *redondez* de formes, vull dir ab aquelles costes tant llises, sense entrades y sortides, com si fossin llimades. ¡Y tant ben distingida, tan separada dels demés continents, sobre tot desde que aquell francès va tenir l' àumor d' agafar un dia 'l picó y la pata y obrir un rech al través del pas que la unia ab l' Assia. Y fins se sembla bastant á la terra dels seus amors, don Emili. Te un desert de Sahara qu' es una *meseta central* ampliada; altres semblances hi te que no enumero per no ferme pesat.

¡Que bé que hi estarian vostés allí! ¡Vaja, acéptinme la oferta! Y crey entqu' vosté ja está convenut, sols me resta ferli una *oració* en tota forma... y llestos.

Comenso: «¡Oh Verbo! posat de *hinojos* al teu devant, jo 't prego fervorosament que aconsellis á ton poble, l' *hidalgo* poble, que accepti la proposició que us faig, que agafi 'ls *pratacos* y 's carregui 'l feto á l' esquena (que no li pesarà pas gayre) y, ab tu al devant, s' en vagi cap á l' Africa, que aquella es la vostra terra de promissió, que allí hi trobareu realitat lo vostre ideal *unitaresch* que tant vos enlluerna; per altre part, ¡oh, *Tribuno*, axó no 't costará molt, perquè 'l poble á qui has de convencer, *en ti adora*—sembla qu' are 's diu aixís—y está sempre *pendiente* dels teus llabis; fesho com t' ho demano, ¡oh, tu, *Sublime orador*, més xerrayre que tots los *arvenca cazalis* qu' han embabiecat á las *muchedumbres democráticas* desde l' Areny y 'l Pont de pedra; per i' Eter, pe 'l Cosmos, pe 'ls *arrebales*, per los *omblligos* dels fakquirs de la India, per les bruxes dels *aquelarres* de la Edat Mitja, jo t' ho suplico, ¡oh Verbo!. Si ho fas, ma gratitut será eterna, y dede are ja 'us dich: ¡bon vent y barca nova!—¡Ah! no 'us trenquéu 'l coll al saltar l' estret de Gibraltar... y expressious als vostres parents del *negro continente*...

Me sembla haver fet constar en aquestes notes que 'ls diaris castellanistes no han fet sortir, en los numerosos escrits que 'ns han dedicat aquets dies, cap argument, cap idea raonable per' oposarlos á les nostres doctrines.

Fora de dirnos bojos, y d' escriure algunes dotzenes de frases *vagas*, que ni 'l mateix que les escriu sab que volen dir, no hi ha res més en aquells escrits.

Jo prou he concentrat l' enteniment en la lectura d' aquelles eloquents mostres de la *galanteria castellana*, d' aquells eternidors exemples del *entrañable amor que se profesan los hijos todos de la madre España*, pero, fillets de Deu, no n' he tret res del meu encaparrament.

Sols al mitj de tanta fallaraca, barrejades ab aquella munió d' *afalagadores* paraules dels nostres *germans*, m' ha semblat véurehi apareixer dues idees escapades de la ploma, no ab l' intent d' oposarles seriament á les nostres aspiracions—perque no 's digan fer tant los nostres *hidalgos* contraris—sino ab l' únic objecte d' omplir ratlles, de fer frases.

A falta d' altra cosa, auém á fixarnos en aquelles idees. Hi ha que fer constar—y ho dich ben alt—que nosaltres los catalanistes, axis com rebém impassibles los insults, les paraulotes, les persecucions; sense espantarnos, perque sabém que per més que 's fassi contra nosaltres, encare que 'ns matin á tots, les nostres idees triomfarán, y axó es lo únic á que aspirém; sense enfadarnos, perque no val la pena de ferho per l' atach de gent que si 'ns es enemiga es perque defensa 'ls interesos de sa butxaca y obeheix als *impulsos* del seu ventrell, també 'ns trobém sempre en disposició de defensar ab bones paraules la nostre doctrina y no refugim may la discussió decent, propia d' homes com cal, perque les nostres idees tenen tant sólits fonaments, principis tant evidents, que á la forsa, per la válua que porta en sí la veritat, han de quedar sempre triomfants en lo domini de la inteligencia.

Tornanthi, donchs, auém á veure qué diuen los

castellanistes que valgui la pena de fixarhi un xich la atenció.

Uns tractan lo Catalanisme d' utópich, y altres dinhen qu' está en contradicció ab certa corrent moderna que tendeix á fer més grans cada dia 'ls Estats y á unir moltes societats polítiques avuy independents en confederacions.

Anem per parts.

Va per los de la utópia: Al motejar d' utópich lo Catalanisme es de creure que volen dir qu' es irrealizable. Si fem constar donchs, que aquesta doctrina tant utópica, aquesta organització política *irrealizable*, existeix avuy en gran nombre d' Estats, potser en la major part del mon civilisat, quedarà per terra aquesta sombra d' argument.

Y per terra está, desde 'l moment que organitzats, ab més ó menos perfecció, segons l' ideal regionalista ó 'l federal, hi ha en lo mon los següents Estats: Alemania, Austria-Ungria, Suecia y Noruega, Suissa, Rusia, Bèlgica (per lo que respecta al regoneixement oficial de la llengua flandesa), Imperi Británich (respecte á ses colonias del Canadá, y l' Australassia, á aquestes considerades en son règimen interior, y altres de menos importancia, y per la norma de legislar especialment, en certes materies, per cada regió), Estats Units de l' América del Nort, de Méjich, de Columbia y de Venezuela, América Central, República Argentina y Brasil y no sé si m' en descuydo cap.

Per consegüent, no 'ns diguin may més utópichs, senyors castellanistes, perque 'ns pensariam que han tingut *suspens* de Geografia.

Y vinguin los de las confederacions—*Con que*, senyors, ¿vostés son amichs de les confederacions? Me'n alegro, perque á mi també m' agradan, y no tingan por que 'l Catalanisme siga un obstacle pera 'l seu ideal.

Tóquina, y diguim ab tota franquesa ¿y cóm la volen la Confederació? ¿La volen Europea? ¿Los hi hagra da llatina? ¿Se contentan ab la ibérica? (entenent per Ibérica lo que vostés entenen y no lo que es realment).

De qualsevol classe que la vulguin, jo 'ls hi asseguro que no la podrán constituir sense fonamentarla en lo Regionalisme, sense regoneixer primer á totes les nacionalitats, petites ó grans, la seva personalitat política; y, més ben dit, los qui l' han de constituir, si d' acás la confederació, han d' esser totes aquestes nacionalitats, usant de sa llibèrrima voluntat y pera la millor defensa de sos interessos. No la farán, no, los moderns Estats artificials. L' interés d' aquets está en la continuació fins á l' eternitat del *statu quo*, en virtut del qual una nacionalitat domina á totes los demés que ab ella componen l' Estat.

I. P. DE B.

RETALLS

Causas del Regionalisme.

Molts son los escrits publicats per una part de la premsa, ab l' exclusiu objecte d' anatematizar les idees regionalistes.

Molts més se n' han publicat contra 'l sistema centralizador que 'ns aclapara.

Y es molt possible que les mateixes publicacions que donan á la llum los primers, hagen insertat molts dels segons.

Entre tants discursos nos queda pera saber si entre aquestos dos sistemes, ni ha algun de pitjor; pera quedarnos ab ell.

Les manifestacions regionalistes (prescindint de causes històriques) son á Espanya una reacció lògica y necessaria contra 'ls mals goverus que la han portada al punt ahont avuy se troba.

Lo poble 's cansa. Se cansa de sofrir y d' esperar remey á sos mals. Se cansa de veure homes petits al devant d' una nació tant gran. Se cansa de tanta apatia, de tanta ignorancia, de tanta ineptitut, de tanta immoralitat, de tanta dexadesa, de tanta indiferencia,

de tanta debilitat, de tanta miserable intriga, de tanta diplomacia inútil, de tant nepotisme, de tant desacert, de tanta calamitat, constituïts en sistema de govern.

Les regions se recordan de que un die foren nacions, de que tingueren poder, de que tingueren glories. De que tingueren homens y governs.

Exes patries aixiques van creyent que cada una de elles, regida per ses particulars Institucions, fou més gran ab sos Jaumes, sos Peres, sos Aníols, sos Pelayos, Sos Ferrans Gonzalez, sos Joan Zuria, sos Lopez de Haro, que totes elles reunides ab sos Narvaez, sos Gonzalez Bravo, sos Prim, sos Serrano, sos Cánovas y sos Sagasta.

Pogueren resignarse á esser la nació de Carles I y de Felip II.

No poden satisfere ab la Potencia de don Práxedes ó de don An'on.

Aquí sobra nació ó falta govern.

Vet aquí la causa principal, immediata, del separatisme á les colonies, del regionalisme á la península.

A baix tot es gran.

Adalt tot es petit.

Es un riu capdalt que surt de mare, perque troba son llit molt estret.

E. DE VELASCO.

(De l' *Euskalduna* de Bilbao.)

Al comensar la actual agitació catalanista, *El Correo Español*, orgue oficial del partit carlí á Madrid, digué lo següent:

«Segun estava anunciado, la junta permanente de la Unión catalanista publicó un curiosísimo manifiesto escrito en dialecto catalán y en el que, despues de protestar enérgicamente contra las acertadas medidas tomadas por las autoridades de Barcelona, piden las siguientes gollerias...»

Las gollerias eran para l'colega carlí las peticions de declaració d' oficialitat de la llengua catalana, de que 'ls cárceles públics sian exercits per catalans, de Corts catalanas, etc.

Afortunadament, los carlins en pochos dias han reflexionat forsa, y de cop, las gollerias los hi han semblat cosas magníficas, tant, que 'l catalanisme solzament pot esperar la seva realisació de don Carles, tant, que per esser los furs catalans tradicions pátrias los amants d' aquestas han de veure que no hi ha á Espanya més que una bandera tradicionalista; la dels carlins.

El Correo Espanyol no sols no creu ara que demaném cosas impossibles, sino que demostra gran carinyo al catalanisme, y fins está una mica gelós de que 'ls federals se decantin cap á la causa de Catalunya. Ara 's recorda de que don Carles promet tornar los furs, que creu que 's deu fomentar la part sana y llegítima del catalanisme, y que dintre del tradicionalisme 's creu que 'l sistema que com ell regoneix á las regions lo dret á la vida, no 'ls hi pot negar lo dret á la llengua que es la expressió y 'l complement de la vida.

Segons lo *Correo Español*, los carlins son, donchs, regionalistas.

Per ara, hem de dir. Pero, de tots modos, bo es que la vagin regoneixent la rahó que al catalanisme li assisteix. Poch á poch ho aurán comprenent.

Y 'ls catalanistas, solicitats per tots cantons, seguirém ben dret lo nostre camí, agrañint lo concurs de toth. m, mentres honrada y desinteressadament treballin per lo be de Catalunya.

(Del *Supl. de Lo Somatent.*)

LO REGIONALISME CATALA JUTJAT PER LA PREMPSA EXTRANJERA

De *Le Temps* del 24 de Mars:

Lo mohiment regional á Catalunya, encoratjat per los republicans liberals y per una part de la juventut universitaria de Barcelona, guanya terreno. Se preten obtenir una autonomia semblant á la que estableixen las reformas cubanas. Al mateix temps se reclama lo restabliment dels furs y l' us oficial de la llengua catalana.

Las autoritats de Barcelona han de pendre midas severas pera reprimir en los carrers les manifestacions que prenen un caracter antigovernamental.

De *L' Intransigent* del 22 de Mars:

A Catalunya, ahont se suporta impacientment lo jou del poder central, la agitació autonomista es molt viva. Un gran número de personas se presenta ab la gorra catalana. Moltes senyoras portan cintas ab los colors regionals.

Molts diaris oficiosos reconeixen que lo mohiment se fa perillós després que los republicans federals

fan causa comuna ab lo partit catalá y aconsellan al govern qu' obri ab tacto...

Del *Journal de Genève.*

En una revista del mohiment polítich europeu, després de parlar de la qüestió de Creta que resolt de la manera més natural y senzilla ó sia proclamant lo dret que tenen de aflijar sos llassos aquells que s' odian y d' acostarse aquells que 's volen juntar, entra de plé en la qüestió del catalanisme.

«Depuis quelques jours, il y a une nouvelle question dans le monde: c' est la question catalane...»

«Catalunya, que te per capital—rica y moguda—á Barcelona, sempre ha fet *bande á part*. Ha conservat molt temps sos privilegis y sa llengua, que es ben be una llengua y no un dialecte provensal ó espanyol. També conserva sas tradicions entre las quals hi figura no tenir gayre voluntat á fondres ab son vehí lo castellá (atenuém lo concepte), no oblidant tampoch lo temps de sa historia gloriosa...»

Aquesta població ardent, apassionada, encara que treballadora y próspera, may ha estat ben unida á la Espanya en la que representa l' element més actiu.»

Retréu després la serenitat dels barcelonins, malgrat las tristíssimas experiencies que ab ells han fet los anarquistas triant aquesta ciutat com á son centre d' acció.

«Totduna, afegeix, s' ha aixecat un vent de fronda á Barcelona y s' ha pronunciat lo mot d' autonomia, provocantse una agitació quals sigues visibles han sigut la sobtada multiplicació de barretinas y la aparició fins en la *toilette* de las senyoras de llassos ab los colors del pahís. La situació s' ha agravat ab la manifesta adhesió á n' aquest mohiment dels republicans federals.»

Fa després algunas reflexions sobre la manera de procedir del govern en aquesta qüestió. Tracta ab gran severitat los procediments repressius seguits sistemáticamente per en Cánovas, que tant mal resultat han donat á Cuba y Filipines, y tem que aquest procediment seguit pera contrarrestar lo mohiment autonomista dongui resultats deplorables per' Espanya á causa del temperament dels catalans, poble coratjós que te la *tête près du bonnet*.

Aixó, acaba, es un destorb més afegit á tots aquells que caracterisan lo que s' anomena, anticipantse una mica, la agonia d' Espanya, que dura fa dos segles, lo que no la impideix de viure encara y de mostrarse ufanosa.»

F.

História contemporanea de la Illa de Cuba

Resum cronològich dels fets més importants ocorreguts á n' aquesta illa, desde 1801 fins al present any 1896, per

P. STRAU

(De l' *Avisador Comercial* de la Habana)

SÉPTIMA ÉPOCA

(Continuació)

Segona guerra separatista, lo crit de Baire, periodo optimista de la guerra.—Febrer á Octubre de 1895.

4.ª de Maig: Es fusellat á la Habana lo tinent Gallego.—8 de Maig: Surt una partida prop de Colon (provincia de Matanzas). Atach de El Cristo y El Caney (Cuba) per les partides dels Maceos. Pegaren foch á El Cristo y se cometeren crims horribles de saqueig y assassinat contra persones indefenses.—12 de Maig: Acció de Camasan (Holguin) pel coronel Arizon contra 'l cabecilla Angel Guerra. Fou prés lo campament insurrecte ab armes, bestiar y municions. Lo coronel Arizon fou gravement ferit. Inauguració de la estatua del brigadier Albear á la Habana.—13 de Maig: Acció del Jovito, prop de Guantánamo, mort gloriosa del tinent coronel don Joaquim Bosch y Abril.—20 de Maig: Atach y heroica defensa del fort del Esteron (Sagua de Tánamo). Lo sargento Girbau repellí ab 25 homes, una partida de 300. Gloriosa acció de Dos Rios. La columna del coronel Jimenez de Sandoval matá al Major General dels Cubans, Joseph Martí, en les riberes del Contramaestre (Cuba).—21 de Maig: La canouera Caridad apresá varis llaguts ab gent sospitosa prop de Sagua. Decret d' En Martinez Campos manant que 'ls voluntaris quintos passin al Exercit.—23 de Maig: Circulan á la Habana proclames sediciosos contra 'ls Voluntaris y 'l general Martinez Campos.—27 de Maig: Los Voluntaris quintos son obsequiats ab apats la vigilia de la seva sortida á campanya.—28 de Maig: Surten partides á les provincies de Matanzas y de Santa Clara.—29 de Maig: Mor lo patrici espanyol don Geroni Rodriguez, ex-arcalde de Tapaste.—30 de Maig:

Acció de Maboia (Cuba). Lo coronel Tejerizo prengué un campament insurrecte. En la vapor Mascotte foren detinguts per l' inspector Trujillo los insurrectes Acuy y Oliva que portavan nombraiments de cabecilla pera una nova partida.

1.ª de Juny: L' entusiasta y digníssim comerciant don Salvador Coca, inicia la idea de formar y costejar per mèdi d' una subscripció entre 'l comers un batalló de movilitats. La Llotja de viures acull y tira endavant lo pensament, que 's modificá després, formantse en Hoch del batalló dos esquadrons de caballeria.

4 de Juny: Acció del ingeni Tranquilidad (Manzanillo), en la quina 200 insurrectes atacan á 25 soldats espanyols.—5 de Juny: Lo Marqués de Santa Llucia després d' haver donat paraula de no alsarse, se aná á la montanya ab 150 joves del Camagüey.—6 de Juny: Don Nicolau Rivero retira la querrela criminal que tenia posada contra 'l senyor Clarens, indicat per ara arcalde de la Habana.—7 de Juny: Fou nomenat director del *Diario de la Marina* don Nicolau Rivero.—

de Juny: Crema de Cuabitas per la partida d' En Maceo (á una lleuga de Santiago de Cuba); los incendiaris cometeren salvatges assassinats.—9 de Juny: Pro de Matanzas, á la vora de Dubroc, fou mort en una emboscada lo voluntari movilitat Andreu Bernudez.—10 de Juny: Reunió del Síndichs de la Llotja de Viures, ab l' objecte de recullir fondos pera la guerra.—

12 de Juny: Se sortejan pera sortir á campanya los batallons de voluntaris d' la Habana. Toca lo primer torn al 6.^e de Cassadors y al 4.^e d' Artilleria, manats respectivament pels senyors don Joseph Gener y Cojredo.—16 de Juny: Atach del fort d' Altagracia per Maxim Gomez ab 600 insurrectes. Lo sargento Vidal los rebutja ab 30 homes. Mort del cabecilla Borrero. Crema de la estació del ferro-carril.—17 de Juny: Es declarada en estat de siti la provincia de Puerto Principe. Surt una partida á Corraifalso de Macuriges (prop de Matanzas). Marian Pino, ex-arcalde de Cartagena, s' axecá ab una partida.—18 de Juny: Troballa d' un dipòsit d' armes prop de Matanzas.—19 de Juny: En Maxim Gomez s' apodera del fort de El Mulato defensat pel tinent Becerra y després prengué y cremá lo poblat de Sant Geroni.—20 de Juny: Rafel Cazallas s' axeca ab 25 ex-voluntaris de Camajuaní.—21 de Juny: Atach del ingeni Sant Joseph pe's insurrectes. Mort del cabecilla Cazallas.—22 de Juny: Notable acció de Ti Arriba, per lo tinent Valdivia y 'l sargento Gila.—26 de Juny: Suicidi del coronel del Esquadro de Camajuaní, senyor Liñero. Lo comers de la Habana porta reunits ja 150,000 duros pera costejar los Esquadrons en projecte. Sol lo gremi de Comerciants—Banquers, quin síndich es don Celestí Blanch, contribuí ab 50,000 duros. Un crehuer inglés captura á Jamaica lo barco filibuster *Pearl*.—27 de Juny: Acció del Caca (Cuba). Lo Comandant Sanchez ab 200 homes fou atacat per 4,000 insurrectes. Lo metge don Urbá Orta se portá molt bé y sortí ferit grave.—29 de Juny: Acció de Caney de Sitio per la columna del tinent coronel don Manel Michelena. En ella morí lo cabecilla Polanco.—30 de Juny: Lo 1.ª batalló de Voluntaris d' Artilleria, ben equipat, passa revista ab son dignefefe don Lluis Garcia Corujedo. Acció de Arroyo Blanco (Ciego de Avila, per lo coronel Aldave contra Zayas y Castillo.

(Seguirá)

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—*Sessió del 31 Mars.*—(2.ª convocatoria)—Presidits pel senyor Arcalde se reuniren tres concejals que prengueren, després d' aprobar la acta de la anterior, los següents acorts:

Aprobar varis comptes.

Adjudicar á don Lluis Auguet lo concurs pera l' adquisició de 15,000 carreus per 1,875 pessetes.

Se llegí una comunicació de la Delegació d' Hisenda, trasladant una altre de la Direcció General de Contribucions, en la que participa lo següent: 1.er Que denuncia antes del primer d' Abril proxím lo encabessament pel impost de consums ab lo Ajuntament. 2.^{on} Que 's fixa en 136,000 pessetes lo tipo per' un nou contracte, incluint en aquesta quantitat los cupos per alcohols y sal de 15.497 y 7,748'50 pessetes respectivament; 3.er Que se notifiqui immediatament al Ajuntament pera que dintre deu dies manifesti si accepta l' encabessament pels tres anys econòmichs de 97-98-99 y 99-100, y 4.^{rt} Que comunicui ab tota urgencia l' acord del Ajuntament sobre el particular. S' acordá de conformitat ab lo dictaminat per la Comissió d' Hisenda, no admetre per incongruent lo deshaçci y la nova fixació del tipo, perque segons lo Reglament de Consums l' encabessament sols pot modificarse per poder legislatiu, tota vegada que segons escriptura devant de don Joaquim Torras fou contractat l' encabessament per tres anys que acabaven en Juny de 1895, mes com no sigué denunciat per

de las parts quedá prorrogat per tres anys més, segons l' article 6 párraf 2° del Reglament, prórroga que acaba en Juny de 1898, resultant que la direcció ha adelantat los aconteixements.

Fou presa en consideració una proposició del senyor Carreras pera adouinar los carrers de las Ollas y Pescaterias velles.

Quedar enterat de una comunicació del Govern Civil revocant l' acord del Ajuntament sobre indemnificació de uns terrenys que en lo carrer de Figuerola posseheix don Lluys Perich.

Quedar enterat de altre comunicació del Govern Civil trasladantne altre del Ministre de la Governació desestimant lo recurs d' alsada interposat per don Joseph O. Barrau contra la subasta del alumbrat públich per medi de la electricitat.

Senyalar lo dia 18 d' Abril á las 11 del matí pel concurs pera emblanquinar la presó, quin concurs presidirà lo senyor Ordeig. Adobar las cadiras de la Devesa y comprarne de novas.

De la guerra, les notícies continuan essent favorables de Filipines y aquesta setmana ho han sigut també de Cuba, haventse batut la partida manada per Rios Ribera (successor de En Maceo) que ha quedat ferit y presoner. La partida axecada á Puerto Rico no ha trobat resso y está quasi del tot disolta. No obstant y axó, los cambis ab l' extranger han pujat ja fins á 30 y l' Govern, per á fer diners, ha comensat per aumentar á les poblacions en proporció notable lo cupo de consums.

—Les mides contra l' catalanisme segueixen ab igual rigor y la propaganda regionalista es també més ferma que may. S' anuncia com á molt probable la celebració á Gerona, dintre de poch, de la Assamblea anyal de la «Unió Catalanista»; que no 's verificará á Vich, com estava anunciat, en virtut de les circumstancies en que 's troba la provincia de Barcelona. Si axís es, com esperém, en nom propi y en lo de tots los catalanistes de la comarca geronina, oferim á la «Unió» lo nostre més entusiasta concurs.

—En la vinenta setmana tindrà lloch devant la Comissió mixta de Reclutament la revisió d' expedients dels xicots dels reemplaços de 1897, 1896, 1895 y 1894, dels següents pobles:

Dia 5.—Banyolas.
Dia 6.—Garrigolas, Jafre, La Escala, Madremanya, Medinyá, Sant Joan de Mollet, Palol de Rebardit, Verges y Palau Sacosta.
Dia 7.—Bescanó, Llagostera, Llambilles y Vilablareix.
Dia 8.—Armentera, Celrá, Cerviá, Sant Gregori y Vilahur.
Dia 9.—Camós, Camplouch, Cassá de la Selva y Quart.
Dia 10.—Bordils, Cornellá, Flassá, Font-cuberta, Fornells de a Selva, Juyá, Sant Martí de Llémana y Sta. Eugenia.

—En lo Concert últim de la temporada de quaresma que tindrà lloch en lo «Centre Catalanista» avuy á las 9 del vespre, s' executarà lo següent programa:

1. ^a Sinfonia Catalana (demanada).	Ribera.
2. ^a Minuetto.	Bolsoni.
3. ^a La Marxa de Cadiz (Gavota).	Valverde.
4. ^a Las Alegres Comares.	Nicolai.
5. ^a Dormes minyone (berceuse).	Foxen.
6. ^a La Danse d' Anitra.	Grieg.
7. ^a Las Mugerres (Polka).	Jimenez.

—Lo públich qu' acudí la nit del dijous á sentir al senyor Sarasate y qu' omplia el Teatre Principal de gom á gom, aplaudí frenèticament al celebrat violinista que feu prodigis d' execució y de finura y que 's vegé obligat pera acallar los aplausos á tocar algunes pessés més de les contingudes en lo programa.

—Ahir se va saber que les nostres tropes s' han apoderat de Cavite Viejo y Noveleta, á Filipines.

—Lo reputat novelista catalá, don Narcís Oller, ha tingut l' atenció d' enviarnos un exemplar de la obra *Figura y paisatge*, que acaba de publicar. L' hi agraíhim lo envió, y 'ns ne ocuparem oportunament.

—La setmana passada lo catedràtic doctor Rubió y Lluch doná en la Universitat l' última conferencia d' aquest curs sobre la literatura catalana, que fou notable com los anteriors y escoltada per numerosos oyents.

—Continua la persecució dels catalanistes. Ha sigut denunciada la *Doctrina Catalanista* quin autor es don Enrich Prat de la Riba, premiada pel «Centre Catalá» de Sabadell. Ha sigut, ademés, suspesa una reunió que debia celebrarse á Vilafranca del Panadés pera protestar de las midas rigurosas que s' han pres contra determinadas entitats catalanistas.

—Continuan en l' Ateneu Barcelonés las conferencias en llengua catalana. La setmana passada la doná don Ignasi Iglesias sobre la influencia que la poesia dramática exerceix en l' esperit nacional, y dimecres passat la doná don Lluys Durán y Ventosa sobre lo tema «Esperit de la política d' expansió catalana». Abdos foren molt aplaudides.

—Hem rebut le número 102 de la notable Revista quinzenal *Las Misiones Católicas*, que conté un escullit y variat text y notables grabats.

—Ha mort á Figueres, y després de llarga malaltia, lo fill més grant del il·lustrat notari d' aquella població don Narcís Gay y Heras, á qui acompanyém en lo sentiment.

—Nostre estimat consoci don Joseph Durau y Serra, oficial de quinta classe d' aquesta Intervenció, ha sigut traslladat á la Administració de Contribucions de la mateixa Delegació.

—Lo Ministre de la Governació ha dictat una R. O. perque pels Governadors se donguin les ordres oportunes pera que se pro-

cedeixi á la rotulació de carrers, plassas y passeigs y á la numeració de edificis. Se veu que á Madrid no tenen assumptos d' importancia de que ocuparse. Ja veurán com lo millor dia nos dirán desde el Centre l' hora en que tenim d' aixecarnos y ficarnos al llit.

—Segons llegim en nostre estimat colega la *Revista Gallega* de la Coruña, los periódichs d' aquella població *El Telegrama* y *El Noroeste* se hau declarat obertament regionalistas. Ho celebrém.

—Los catedràtics de la facultat de Dret de la Universitat de Barcelona acordaren, fa pocs dies, al contestar una consulta feta pel Excm. Sr. Rector D. Manel Duran y Bas, que convé realment l' establiment en dita facultat de la Catèdra de Institucions é Història de Dret catalá mentre s' estableixi ab caràcter obligatori.

—Diumenge passat fou enviat per alguns entusiastas catalanistas, lo següent telegrama:

«Director *Imparcial*—Madrid—Los regionalistas catalans pregan al Director de l' *Imparcial* que trasmeti sa felicitació al general Polavieja, per las categóricas declaracions regionalistas d' aquest consignadas en l' *Imparcial* de 26 de Mars.»

—J. LLINÁS Y C.^a—BANQUERS.—*Ciudadans*, 16.—Compran ab benefici cupons d' Exterior. Cubas y altres. Compran y venen valores al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran compte, corrents ab interés.

—CAXA D' ESTALVIS DE GERONA.—*Ciudadans* 16, y *Llebre*, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, dijous y dissabtes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12.

Pera les devolucions les matexos dies y hores.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

VARIETATS

LO PROCÉS DE JESUCRIST

(Continuació)

Posició dels Juheus respecte de s Romans—No olvidem que la Judea era un país conquistat. Després de la mort de Herodes, injustament dit lo Gran, August havia confirmat son testament en que repartia sos estats entre sos dos fills, si be no 'ls hi conservá lo títol de rey ab que s' honrá llur pare. Sas crudelitats meresqueren la destitució del qui governava la Judea, qual territori s' ajuntá á la provincia de Siria. August hi instituí després administradors particulars, y lo mateix feu Tiberi en la época de que parlam, essent Pilat precisament un de aquells.

Alguns han considerat á Pilat com un governador y l' han anomenat *Prases*, en lo qual han errat ó desconegut al menys la vera significació d' esta paraula. Pilat era un dels funcionaris á qui anomenavan *procuratores Caesaris*, y en tal concepte estava subordinat á la autoritat superior del governador de Siria; veritable *Prases* d' aquella Provincia de la qual era una dependencia la Judea. Al governador tocava, en virtut de sa autoritat, de coneixer de las acusacions capitals. Lo *procurator*, al contrari, no tenia altres atribucions principals que la recaudació d' impostos y l' dret de judicar en las causas fiscals. També corresponia algun colp lo dret de coneixe en las acusacions capitals als *Procuratores Caesaris*, que solian ser tramesos á las provincias petites en contes de governador, segons clarament resulta de las lleys romanas. Aquesta última era la posició oficial de Pilat á Jerusalem.

Lo juheus posats en esta situació política, per mes que se 'ls hi hagués deixat l' us de las lleys civils, l' exercici públich de llur religió y moltas altres cosas á la policia ó régimen municipal sols espectants, no tenian no obstant lo «dret de vida, y mort», atribut principal de la soberania, que 'ls romans cuydavan prou be de reservar ab preferència á tot altre privilegi. *Apud romanos jus volet gladii, cetera transmittuntur* (TÁCIT).

¿Quin era, donchs, lo dret de las autoritats hebreas sobre Jesús? Segur que 'ls prínceps dels sacerdots, los escribas y llurs aïnchs los faritzeus, en corporació ó individualment, podian alarmarse ab la predicació de Jesús veient son bon éxit; podian concebre temors per llur ritu é interrogarlo sobre sas creencias y doctrinas, formar com una sumaria sobre aquestos punts y fins declarar «de fet» que aquellas doctrinas que amenssaván enderrocar las llurs, eran contrarias á la ley judáica, tal com ells la entenian; empero aquesta ley, fins sens haver esperimentat cap alteració en l' ordre religiós, no tenia cap força coercitiva en l' orde estern. Inútilment haurian ells dictat pena de mort; lo consell dels Juheus no tenia aquesta facultat; tenia tot lo mes, la d' acusarlo devant del governador ó de son delegat y entregar al que 's presumia reo á aquella autoritat á fi y efecte de que l' judiciés Pilat, com á representant de Cesar en Judea no era pas tant sols un agent del poder executiu (lo qual havia deixat lo poder judicial y lo legislatiu en mans dels vensuts); no era un funcionari destinat á donar l' *exequatur* á las sentencias dictadas per una altra autoritat hebraea y no romana. Quan se tractava d' una acusació capital la autoritat romana tenia no tant solsament lo dret d' execució si no també l' de coneixer del delict, *cognitio*, aixó es, lo dret de coneixer *a priori* de la acusació y l' de judicarla severament. De totas maneres, es incuestionable que 'ls juheus havian perdut lo dret de condemnar á mort no tant solsament en lo que pertoca á la «execució» sino també en lo que 's refereix á l' «pronunciaments de la sentència».

Los juheus no ho ignoravan, tant que al presentarse devant de Pilat pera solicitar la condemna de Jesús proclamant ells mateixos «que no 'ls hi era permés de fer morir á ningú». *Nobis non licet interficere quemquam* (JOAN XVIII).

Seguin are á Jesús á casa de Pilat, y aquí reclamam particularment la atenció del lector, perque las irregularitats y las violencias que havem fet notar fins ara no son res en comparació de lo que aném á presenciar, comesas devant del «magistrat romá» per á arrencarli en contra de sa propia convicció una sentència de mort. Diu S. March (XV vers.) «Y aixís que 's feu de dia, haventse aplegat per á deliberar los sumos sacerdots ab los ancians y 'ls escribas y tot lo concell ó Sanhedrin, lligaren á Jesús y l' conduhiren y entregaren á Pilat.» Observes be que diu: «Aixís que 's feu de dia» perque, com havem observat avans, tot lo que s' havia fet de Jesús fins á aquell moment, havia estat de nit; dugueren, donchs, á Jesús de casa de Cayfás al Pretori de Pilat. Era molt dematí y ells no entraren en lo Pretori per á no contaminarse á fi de poguer menjar de las victimas de la Pasqua. (S. Joan, v. XVII) ¡Escrúpul original y molt propi dels faritzeus! Tenir por de contaminarse en dia de Pasqua, entrant á casa d' un pagá, y l' mateix dia, pocas horas avans de presentarse á Pilat, havian comés ab menyspreu de la ley la enorme infracció d' aplegarse en consell y deliberar sobre una acusació capital! Segueix lo mateix Evangelista dihent: «Per aixó Pilat sortí y diguels hi: «quina es la acusació que feu á aquest home? No 'ls hi diu pas: «jahont es la sentència que habeu pronunciat?» com haguera dit si no hagués hagut de fer mes que donar un senzill *exequatur*, sino que pren la cosa en son principi, com pertoca al qui posseheix la plenitud de la jurisdicció. Los Juheus respongueren ab llur acostumat orgull: Si no fos un malfactor, no te l' portariam.» Replicá Pilat. «Donchs enduheu-se l' y judiqueu lo segons la vostra ley.» Aixó era per á ells una veritable mistificació, pus que ben be savian que ells no podian condemnar á mort.» Per forza, donchs, hagueren de sometres y presentar á Pilat los motius de la acusació.

¿Quins eran aquestos? Sens dupte los mateixos que fins alashoras s' havian elegat en contra de Jesús; ¿la acusació de blasfemia feta per Cayfás devant del consell dels juheus? Res d' aixó: desesperant d' obtenir del jutje romá una sentència de mort per una querrela religiosa que no interessava per res als romans, cambian de sobte de sistema y abandonan la primera acusació, substituhintla ab una acusació política, un crim d' Estat.

Heus aquí l' motiu de la passió y lo que mes formalment acusa als delators de Jesús, que empenyats en perdre'l fos con fos, deixan ja de presentarse com á venjadors de llur religió ultrajada y de llur cult amenassat, segons ells, y afectant sentiments estranys á llur nacionalitat, lo presentan, hipócritas, com ocupantse en voler restablir lo reyalme de Jerusalem, en ferse «rey dels juheus» y en sublevar al poble en contra dels conquistadors.

Diu S. Lluch (XXIII, v. 2): «Y comensaren á acusarlo, dihent: L' havem trobat pervertint á la nostra nació y prohibint de pagar los tributs á Cesar y dihent que ell es lo Crist ó l' rey ungit d' Israel.»

¿Se vol més infame calumnia? Jesús impedir que 's pagas lo tribut á Cesar, ell que havia fet de resposta als mateixos faritzeus en presencia de tot lo poble y ensenyant-loshi la efigie de Cesar d' una moneda romana: «Deu al Cesar lo que es del Cesar.» Pero aquesta acusació era un medi d' interessar la competència de Pilat, qui com á *procurator Caesaris*, tenia especialment á son càrrech la recaudació de tributs.

La segona part se dirigia mes directament á la soberania dels romans: «dihent que ell es rey d' Israel.» La acusació prenía aixís un caràcter enterament polítich que cridá la atenció de Pilat. «En sentint aixó, torná á entrar (Pilat) dins del pretori, y cridá á Jesús y li preguntá: «¿Tu ets lo rey dels Juheus?»

Tal pregunta, tant diferent de las que se li havian fet á casa del Sumo Sacerdot semblá que estranyes á Jesús, qui respongué: «Es que ho dius tu aixó per tu mateix ó bé es que altres t' ho han dit de mi?» (S. Joan XVIII.) En efecte Jesús, volia sapiguer qui eran los autors d' esta nova acusació, si eran romans ó juheus. Respon Pilat: «¿Per ventura soch jo juheu? Ta nació y 'ls pontífices te m' han entregat: ¿qué es lo que has fet?»

Totas las paraulas d' aquest procés son sumament preciosas: no 'ns cansarém de repetirho. No 's tracta en cap d' una condemna anterior, d' un judici últim ni d' una sentència ja proferida y que no manca sino executar: es una acusació capital, acusació empero que comensa y es tota en l' interrogatori del acusat, quan Pilat preguntá: «Que es lo que has fet?»

Jesús, veient per aquella explicació d' hont derivava la prevenció, coneixent la idea secreta que en ultim terme dominava en la acusació y la manera com sos enemichs volian atenyer per diferent camí lo mateix terme, respongué á Pilat: «Mon reyalme no es d' aqueix mon: si d' aqueix mon fos mon reyalme, magent m' hauria defensat per á que no caygués en mans dels Juheus; mes mon reyalme no es d' aci baix.» (S. Joan ibid.) Es molt notable esta resposta de Jesús; es lo fonament de la religió católica y penyora de sa universalitat; no es pas sols una asserció ó una doctrina; es una justificació del càrrech de que volia ferse rey dels Juheus. En efecte, si Jesús s' hagués dat l' ayre d' una magestat temporal, si per sa part hi hagues hagut la mes petita intenció d' usurpar en res lo poder del Cesar, haguera estat culpable als ulls del magistrat del delict de lesa magestat. Al repetir empero, dos cops seguits, «mon reyalme no es d' aqueix mon, mon reyalme no es d' aci baix», sa justificació era completa.

Pilat no obstant insisteix y diu: «¿Es á dir que tu ets rey? Respos Jesús: «Tal com dius es: jo so rey. Per á aixó nasqui y per á aixó vingui al mon; per á donar testimoni de la veritat: tothom qui pertany á la veritat, m' escolta á mi.» (S. Joan XXII, v. 37) Dint Pilat mes que com á pregunta com á exclamació: «¿Que es la veritat?» y sens esperar contesta sortí per segon colp y digné als juheus: «Jo no trobo

